

„Misja Kolorkowo” – pomalujmy świat od nowa

Małgorzata Gałań
Jolanta Mielczarek

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do wychowania przedszkolnego

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Piotr Mazur
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

„Misja Kolorkowo” – pomalujmy świat od nowa

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator: nauczyciel wychowania przedszkolnego

2.2. Pozostali: nauczyciel współorganizujący kształcenie, nauczyciele specjaliści (logopeda, psycholog, pedagog – nauczyciele prowadzą obserwację i dokonują weryfikacji wykonywania zadań przez dzieci oraz ich zaangażowania w prace grupowe).

3. Ramy czasowe

kwiecień (projekt przewidziany jest do miesięcznej realizacji, nauczyciel, biorąc pod uwagę możliwości swoich wychowanków, może wydłużyć bądź skrócić ten czas).

4. Grupa wiekowa

dzieci 4-letnie.

5. Cele projektu

- Wielokierunkowa aktywność dzieci prowadząca do nabywania umiejętności uczenia się i poszukiwania wiedzy poprzez wielozmysłowe doświadczanie.
- Poznają świat podczas zabaw z otaczającymi mnie kolorami.

6. Cele ogólne

- Zapoznanie z kolorami i barwami pochodnymi.
- Zaktywizowanie dzieci do samodzielnych poszukiwań rozwiązań.
- Wsparcie rozwoju ruchowego dzieci w zakresie małej i dużej motoryki.
- Nabywanie umiejętności zgodnej współpracy z grupą.
- Czerpanie radości ze wspólnej zabawy.

Cele szczegółowe

Dziecko:

OBSZAR FIZYCZNY

- samodzielnie wykonuje podstawowe czynności higieniczne,
- wykonuje czynności samoobsługowe: ubieranie się i rozbieranie,
- spożywa posiłki z użyciem sztućców,
- komunikuje potrzebę ruchu i odpoczynku,
- uczestniczy w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych,
- prawidłowo posługuje się przyrządami pisarskimi i plastycznymi,
- wykonuje podstawowe ćwiczenia kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała,
- uczestniczy w zabawach;

OBSZAR EMOCJONALNY

- rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje, próbuje radzić sobie z ich przeżywaniem,
- szanuje emocje swoje i innych osób,
- przedstawia swoje emocje i uczucia, używając charakterystycznych dla dziecka form wyrazu,

- rozróżnia emocje i uczucia przyjemne i nieprzyjemne, ma świadomość, że odczuwają i przeżywają je wszyscy ludzie,
- szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie,
- panuje nad nieprzyjemnymi emocjami,
- wczuwa się w emocje i uczucia osób z najbliższego otoczenia;

OBSZAR SPOŁECZNY

- przejawia poczucie własnej wartości jako osoby,
- nawiązuje relacje społeczne,
- wyraża szacunek wobec innych osób,
- odczuwa przynależność do grupy przedszkolnej,
- odczuwa i wyraża przynależność do rodziny,
- używa zwrotów grzecznościowych,
- ocenia swoje zachowanie,
- przyjmuje, respektuje i tworzy zasady zabawy w grupie,
- współdziela z dziećmi,
- nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi,
- respektuje prawa i obowiązki swoje oraz innych osób, zwracając uwagę na ich indywidualne potrzeby,
- obdarza uwagę inne dzieci i osoby dorosłe,
- komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi;

OBSZAR POZNAWCZY

- komunikuje swoje rozumienie świata kolorów,
- nazywa kolory,
- odpowiada na pytania,
- szuka rozwiązań dla pojawiających się problemów badawczych,
- wykonuje własne eksperymenty językowe,
- eksperymentuje z rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną,
- tworzy muzykę i śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki,
- nazywa symbole i znaki oraz wyjaśnia ich znaczenie,
- wyraża ekspresję twórczą podczas czynności plastycznych i ruchowych,
- określa położenie, kształt, kolor, wielkość, porównuje przedmioty w swoim otoczeniu z uwagi na wybraną cechę,
- klasyfikuje przedmioty według podanych kategorii,
- eksperymentuje,
- podejmuje samodzielną aktywność poznawczą,
- rozumie proste zwroty w języku obcym.

7. Formy i metody realizacji projektu

Metoda projektu jest wiodącą metodą realizacji działań dydaktycznych pozwalających na wprowadzanie dostosowań dla dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych. Uzupełniona została o:

- elementy metody „dziecięcej matematyki” E. Gruszczyk-Kolczyńskiej (pozwalającej na działanie na konkretach, uczenie się poprzez działanie i samodzielne doświadczanie);
- metodę doświadczeń poszukujących oraz swobodnych tekstów C. Freineta, idealną dla dzieci mających potrzebę indywidualnej pracy oraz dla dzieci, których rozwój nie przebiega harmonijnie; duża swoboda oraz przyzwolenie na twórcze działania pozwala na to, aby każde dziecko podające swoje propozycje wiedziało, że są one dobre;
- metodę ruchu rozwijającego W. Sherborne, która została stworzona do pracy z dziećmi o różnych potrzebach i możliwościach;
- metody słowne: rozmowy kierowane, instrukcja, objaśnienie – ich sposób realizacji powinien być dostosowany do potrzeb grupy (komunikaty mogą być proste, krótkie i konkretne);
- metody pogładowe: pokaz – mający na celu usystematyzowanie instrukcji wykonania konkretnych zadań, co istotne jest w pracy z dziećmi np. z zespołem Aspergera
- metody społecznego porozumiewania się umożliwiające wpływanie na rozwój umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie;
- metody zadań stawianych dziecku, wspierające m.in. rozwój uzdolnień;
- elementy pedagogiki zabawy wg Stowarzyszenia KLANZA, pozwalające każdemu dziecku, bez względu na poziom rozwoju, na pełne uczestnictwo w aktywnościach;
- trening relaksacyjny wg A. Polender, potrzebny do wyciszenia dzieci, m.in. z zespołem Aspergera;
- metodę „malowania dziesięcioma palcami”, idealną dla dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych; pozwala na doświadczanie wszystkimi zmysłami;
- metodę D. Dziamskiej „edukacja przez ruch”, skierowaną do dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych;
- metody TIK (technologie informacyjno-komunikacyjne), wykorzystywanie platform, np. Wordwall, piosenki na platformie YouTube, gra komputerowa *Przybij rurkę*, dostosowane do możliwości uczestników projektu.

8. Formy pracy:

- praca indywidualna, w parach;
- spacer i zabawy na terenie ogródka przedszkolnego, zajęcia otwarte z rodzicami; forma pracy grupowej i zbiorowej.

Formy pracy są dopasowane do zróżnicowanych potrzeb grupy oraz każdego dziecka z osobna.

9. Treści kształcenia

Treści kształcenia wykorzystane do zrealizowania projektu interdyscyplinarnego zawierają zagadnienia ujęte w projekcie 7 – naukowym, a także elementy projektu 6 – artystycznego i 8 – odkrywczego, opisanymi w programie nauczania wychowania przedszkolnego dostępnym na stronach ORE *Przedszkolaki w akcji* (dostęp: 9.09.2022).

Treści kształcenia są kompatybilne z rozwijaniem kompetencji kluczowych takich jak: porozumiewanie się języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje cyfrowe,

kompetencje uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, inicjatywność i przedsiębiorczość, świadomość i ekspresja kulturalna.

Treści kształcenia obejmują wielokierunkową aktywność dziecka i jego całościowy rozwój, nawiązują do kształtowania umiejętności uniwersalnych takich jak: badanie, analiza, komunikowanie się i współpraca, twórcze działanie oraz rozwiązywanie problemów. Ważną umiejętnością jest też umiejętność uczenia się – dochodzenia do wiedzy poprzez własną aktywność.

10. Sposób realizacji projektu

Etap I. Temat: „Znajdujemy kolory i bawimy się z nimi”

Czterolatki mocno identyfikują się tylko z jednym kolorem. Wybierają ten sam kolor kredki do kolorowania, w takim samym kolorze mają ubranka, a także bawią się zabawkami w preferowanych barwach. Warto zatem zaciekać dzieci innymi kolorami. Nie wolno zapominać o tym, że w grupie projektowej mogą znajdować się dzieci, które z uwagi na swoje dysfunkcje nie będą chciały zmienić swoich preferencji kolorystycznych.

Ponadto, wykorzystując naturalną potrzebę dzieci w zakresie wielozmysłowego doświadczania, eksplorowania świata, nauczyciel powinien projektować jak najwięcej zabaw badawczych, które pozwolą na samodzielne uczenie się dzieci lub uczenie się przez doświadczanie, ale z pomocą specjalisty.

Biorąc pod uwagę powyższe, prowadzący określa temat. Będą nim „Kolory”. Nauczyciel tworzy wstępną siatkę projektu, czyli określa, co chciałby, aby dzieci nauczyły się w trakcie jego trwania, np.:

- poznamy podstawowe kolory,
- poszukamy kolorów pochodnych,
- będziemy eksperymentować z kolorami,
- poszukamy kolorów w otaczającym nas świecie,
- stworzymy barwne prace plastyczne,
- zagramy kolorowe melodie,
- zaprosimy rodziców do udziału w kole fortuny.

Prowadzący gromadzi w kąci projektu materiały, które posłużą mu do zaciekawienia tematem dzieci, np. czarno-białe i kolorowe zdjęcia najbliższego otoczenia dzieci, farby, kolorowe kartki, książeczki o kolorach itp.

Na zajęciach wstępnych, których celem jest rozbudzenie ciekawości dziecka tematem projektu, nauczyciel:

- prosi dzieci, aby zajrzały do kąci projektowego, motywuje je do oglądania zgromadzonych przedmiotów, podaje dzieciom przedmioty – jeśli same nie będą mogły ich zabrać, inicjuje rozmowy pomiędzy dziećmi oraz pomiędzy dziećmi a nauczycielem – daje odpowiednią ilość czasu, której potrzebuje każde dziecko;
- czyta wierszyk *Kolory* Bożeny Formy, dostosowuje tembr, wysokość głosu i tempo czytania do możliwości rozwojowych dzieci (załącznik nr 1);
- prowadzi z dziećmi pogadankę o kolorach;

- wspólnie z dziećmi ogląda zdjęcia czarno-białe przedstawiające najbliższe otoczenie (np. podwórko przedszkolne, salę zajęć itp.), zachęca dzieci do porównania tych zdjęć ze zdjęciami, które prezentują rzeczywisty wygląd omawianych przestrzeni, w razie potrzeby zadaje dodatkowe pytania, które mają naprowadzić dzieci na sformułowanie odpowiedzi;
- uzgadnia wspólnie z dziećmi temat projektu.

Prowadzący zapisuje wszystkie informacje uzyskiwane od dzieci oraz sam projektuje zadania, które pozwolą mu ocenić obecny stan wiedzy dzieci na temat kolorów (zwraca uwagę na dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych – SPE). Tworzy siatkę wiedzy: „**Co już wiemy?**”. W tym celu daje dzieciom różnorodne zadania, np.:

- przyjdź do przedszkola ubrany(-a) w ubranka w kolorach, które najbardziej lubisz;
- zabawa dydaktyczna „Znajdź kolor w naszej sali” (dzieci w parach losują jedno kółeczko w kolorze żółtym, czerwonym lub niebieskim; ich zadaniem jest położyć kółeczko przy przedmiocie w tym samym kolorze – dzieciom, które tego potrzebują, pomagają specjaliści);
- zespołowa praca plastyczna: „Pojazd Misji Kolorkowo” (nauczyciel rozdaje dzieciom poszczególne elementy kosmicznego pojazdu; zadaniem dzieci jest pokolorowanie elementów ulubionym kolorem – należy pamiętać o dostosowaniu narzędzi pisarskich do potrzeb dzieci; prowadzący scala wszystkie części pojazdu i przekazuje dzieciom informację, że pomoże on w misji poszukiwania i poznawania kolorów; praca dzieci zostanie umieszczona w „Galerii Pomysłów i Talentów”).

Następnie nauczyciel tworzy siatkę pytań stawianych przez dzieci: „**Czego chcielibyście się dowiedzieć na temat kolorów?**”. Pytania będą drogowskazem do poszukiwań, badań i działań podczas projektowania zajęć. Dzieci natomiast będą mogły zdecydować, czego chcą się nauczyć. Przykłady pytań:

- Jak nazywają się kolory?
- Skąd bierzemy kolory?
- Gdzie znajdziemy kolory?
- Jak wyglądają poszczególne kolory?
- Czy wszyscy lubią te same kolory?
- Czy możemy zrobić kolory?
- Czego potrzebujemy, żeby zrobić kolory?
- Czy możemy pobawić się z kolorami?

Etap II. Realizacja projektu

I. Wspólne tworzenie siatki tematycznej

Nauczyciel po pierwszym etapie realizacji projektu wie, co sam chciałby zrealizować z dziećmi, a także jaki zasób wiedzy na temat kolorów posiadają jego wychowankowie w korelacji z predyspozycjami i możliwościami rozwojowymi. Przygotowuje ilustracje obrazujące pytania zadawane przez dzieci. Ilustracje te będą przedstawione za pomocą schematycznych rysunków, którym dzieci z łatwością nadadzą znaczenie, jasne i zrozumiałe dla nich bez względu na posiadane dysfunkcje. Na dużym kartonie przykleja białą plamę, która będzie symbolem poszukiwania i eksplorowania kolorów. Dzieci samodzielnie lub z pomocą nauczyciela przyklejają obrazki na karton, tworząc graficzną ilustrację siatki tematycznej projektu.

II. Harmonogram działań projektowych

- Spacery po najbliższej okolicy i zabawy na placu przedszkolnym. W trakcie wyjść nauczyciel wykonuje zdjęcia, które trafią do kącika projektowego, będą one stanowiły dokumentację dziecięcej „Misji Kolorkowo”.
- Wszystkie zabawy kierowane będą oscylować wokół obszaru naukowego, odkrywczego i artystycznego.
- Zakończeniem projektu będą warsztaty z rodzicami oparte na grze „Koło Fortuny”.

MISJA ODKRYWCZA

- Doświadczenia poszukujące podczas wyjścia na podwórko przedszkolne. Dzieci, podzielone na trzy – lub czteroosobowe grupy (warto zadbać o to, aby w zespołach byli uczestnicy o różnych możliwościach, dzięki czemu będą wspierać się nawzajem i łatwiej będzie im wykonać to zadanie) otrzymują czarno-białe, wydrukowane zdjęcia w formacie A4, na których przedstawione są różne fragmenty podwórka przedszkolnego (rośliny, np. drzewa, krzewy, kwiaty, trawa; oraz urządzenia, np. zjeżdżalnie, huśtawki). Zadaniem nauczyciela będzie przygotowanie dla każdej grupy pojemnika, tam umieści różnobarwne ścinki papieru (istotne jest to, aby znajdowały się tam różne odcienie każdego z kolorów). Natomiast zadaniem dzieci będzie dopasowanie odpowiedniego odcienia skrawka papieru do rzeczywistego koloru znajdującego się w przestrzeni podwórka i przyklejenie go na czarno-biały fragment zdjęcia. Prace zawisną w „Galerii Pomysłów i Talentów”.
- Dzieci będą miały możliwość odnalezienia kolorowego zdjęcia i porównania go ze zdjęciem czarno-białym z naniesionymi fragmentami kolorowych papierków. Dzieci z dysfunkcjami wzrokowymi i ruchowymi będą potrzebowały wsparcia nauczyciela specjalisty.
- Zabawy poszukujące z kolorami podstawowymi, których nazwy wypowiedane są w języku angielskim: *red, blue and yellow*, np. tworzenie zbiorów zabawek czerwonych, niebieskich i żółtych; odnajdowanie trzech podstawowych kolorów w kolorach owoców; odnajdywanie kolorów podstawowych na swoich ubrankach.
- Zabawy ruchowe z wykorzystaniem figur geometrycznych w podstawowych kolorach (nauczyciel nazywa figury w języku angielskim: *square, circle, triangle, rectangle*).
- „Bajka o kolorkach” w oparciu o elementy metody swobodnych tekstów Freineta (wstęp do bajki autorstwa M. Gałan i J. Mielczarek):

Za siedmioma planetami, za siedmioma gwiazdami była kraina czarno-biało-szara. Wszyscy jej mieszkańcy byli bardzo smutni i szarzy. Ich domy były czarne i białe, po szarych drogach jeździły szare samochody. Drzewa i kwiaty też były szare, a zwierzątka tylko czarne i białe. Pewnego dnia do tej smutnej krainy zawitał ufoludek Kuba – mieszkaniec krainy radosnej. Wesoły ufoludek Kuba był kolorowy. Miał czerwoną czapkę z zielonym pomponem i śmieszne, niebieskie bambosze. Lecz kiedy przekroczył granice krainy czarno-biało-szarej, jego ubranie zaczęło tracić kolory, a uśmiech powoli zniknął z jego twarzy.

- **Pytania do dzieci: Co możemy zrobić, żeby pomóc ufoludkowi Kubie odzyskać kolory i uśmiech? Co możemy zrobić, aby smutna kraina zamieniła się w radosną?** Dzieci w grupach podają swoje własne pomysły. Nauczyciel podąża za odpowiedziami dzieci i w zależności od podanych rozwiązań proponuje

zakończenie opowiadania. Zakończenie opowiadania może przybrać formę pracy plastycznej, która zawiśnie w „Galerii Pomysłów i Talentów”.

- „Jesteśmy odkrywcami barw” – nauczyciel przygotowuje farby w trzech podstawowych kolorach. Pokazuje dzieciom dwa obrazki domków z radosnej krainy ufoludka Kuby. Ważne, aby jeden domek pomalowany był kolorami podstawowymi, a drugi – kolorami pochodnymi (zielony, pomarańczowy i fioletowy). Zadaniem dzieci jest takie manipulowanie kolorami, aby po ich połączeniu powstały barwy pochodne, takie jak na drugim obrazku. Dzieci otrzymują kartę pracy z wzorem domu pomalowanego kolorami pochodnymi oraz z dużym schematem domu, który pomalują stworzonymi przez siebie farbami (załącznik nr 2). W tym zadaniu dzieciom o zróżnicowanych potrzebach pomogą nauczyciele specjaliści (dobór wielkości karty pracy, narzędzi plastycznych itp.).

MISJA ARTYSTYCZNA

- Jednobarwne obrazki – dzieci dobierają się w zespoły zgodnie z wylosowanym kolorem. Otrzymują papierowy zestaw figur geometrycznych w wylosowanym kolorze. Nauczyciel rozdaje każdemu dziecku schemat dowolnie ułożonych figur geometrycznych. Każde dziecko indywidualnie lub z pomocą nauczyciela odwzorowuje go, używając wybranych figur. Następnie zadaniem zespołu będzie stworzenie pracy grupowej – twórczej.
- Zabawy z kolorowym ryżem – dzieci uczestniczą w procesie barwienia ryżu (np. bibułą, krepiną, barwnikami spożywczymi), a następnie tworzą: ryżowy obrazek (przyklejają ryż na kontur wybranego obrazka), ryżowe słoiczki – prezenty (dzieci wsypują ryż do słoiczków, tworząc kolorowe pasy zgodnie z rytmem kolorów podanym przez nauczyciela).
- „Malowanie dziesięcioma palcami” – dzieci za pomocą całych dłoni malują kolorowe pejzaże. To idealna zabawa dla kinestetyków oraz dzieci z zaburzeniami integracji sensorycznej. Nauczyciel wcześniej przygotowuje farbę (Bielicka, Olechnowicz i Ślusarska-Kowalska 1965: 145–146), ale zabarwia ją wspólnie z dziećmi w sali przedszkolnej.
- „Malowanie balonami” – pierwsza część tej aktywności będzie polegała na zabawie z nadmuchanym balonem w wybranym przez dziecko kolorze. Dzieci będą podrzucać baloniki, łąpać je, odbijać. Mogą bawić się z balonikami w parach, np. tańczyć z włożonym balonikiem pomiędzy ich brzuchami, czołami itp. Następnie dzieci zabierają swoje baloniki do zabawy plastycznej. Moczą balony w przygotowanych farbach i odciskają je na wielkich kartonach. Stworzą galaktykę pełną kolorowych planet.
- Gramy na instrumentach:
 - dzieci otrzymują od nauczyciela bum-bum rurki lub dzwonki chromatyczne do naciskania – w kolorach, które same wybiorą. Dzieci grają rytm zgodnie z instrukcją nauczyciela. Mogą również tworzyć własne rytmy. Zabawę tę można przenieść na tablicę multimedialną, wykorzystując grę Przybij rurkę;
 - dzieci przyporządkowują kolor do instrumentu, np. czerwony – bębenek, zielony – trójkąt itp. Następnie kodują rytmy za pomocą kolorowych kartoników. Wspólnie wygrywają zakodowane rytmy;
 - kodu tego użyją do wykonania instrumentalizacji utworu, np. Marsza Radeckiego J. Straussa.

- Śpiewamy kolorowe piosenki, film dostępny w serwisie YouTube np. *Kolorowe kredki* (dostęp: 9.09.2022) z Misiem i Margolcią. Dzieci ruchem i gestem interpretują tekst piosenki.
- Gramy melodie z interaktywną grą z serwisu MiniMini+ „Cymbałki” (dostęp: 9.09.2022).
- Śpiewamy piosenkę w języku angielskim: *The Colors Song* (dostęp: 9.09.2022).

MISJA NAUKOWA (dzieci ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi będą potrzebować wsparcia nauczyciela)

- Eksperyment 1. „Jak powstają barwy?”. Podczas eksperymentu będzie można obserwować sposób mieszania się podstawowych kolorów, aby stworzyć inne. Do przygotowanego naczynia (np. słoika) wlewamy wodę, tak by zajmowała ½ pojemności. Następnie zabarwiamy ją barwnikiem spożywczym. Pozostałą przestrzeń uzupełniamy oliwą i dodajemy drugi kolor barwnika. Zakręconym słoikiem mocno potrząsamy, tak aby kolory się pomieszały.
- Eksperyment 2. „Tęcza z cukierków”. Na białym talerzu rozkładamy kolorowe cukierki (np. lentilki lub skittles) i polewamy je wodą. Po chwili kolorowe cukierki utworzą tęczę.
- Eksperyment 3. „Kalejdoskop”. Do przezroczystego naczynia wlewamy mleko. Na nim wykonujemy różnobarwne plamki (wykorzystując barwniki spożywcze). Dzieci za pomocą patyczków kosmetycznych zamoczonych w płynie do naczyń tworzą dowolne wzory.
- Eksperyment 4. „Zmiana kolorów”. Do dwóch szklanek nalewamy wodę. Następnie do pierwszej szklanki dodajemy niebieskiego barwnika, a do drugiej – żółtego. Szklankę z niebieskim barwnikiem wstawiamy do niewielkiej, przezroczystej miseczki. Do miseczki wlewamy wodę zabarwioną na żółto. Obserwujemy, jaki kolor nam się ukáže. W ten sam sposób wykonujemy eksperyment z kolorem czerwonym i niebieskim oraz czerwonym i żółtym.
- Eksperyment 5. „Wędrujące kolorki”. Ustawiamy obok siebie pięć szklanek, do trzech z nich (czyli do co drugiej) nalewamy ok. $\frac{3}{4}$ wody, dodajemy barwniki (barwnik czerwony, żółty, niebieski). Składamy w wąskie paski cztery kawałki papierowego ręcznika i umieszczamy je w szklankach tak, aby ich końce znajdowały się w sąsiednich naczyniach. Dzieci prowadzą obserwację po 30 minutach oraz po 3 godzinach.
- Eksperyment 6. „Barwne kwiaty”. Do szklanek wlewamy wodę i zabarwiamy ją barwnikiem spożywczym. Umieszczamy w nich kwiaty o białych płatkach. Obserwujemy, jak nabierają nowych barw.

III. Powrót do siatki tematycznej i sprawdzenie jej realizacji na podstawie rozmowy oraz analizy wytworów prac dzieci

Nauczyciel przypomina dzieciom o stworzonej siatce tematycznej. Wspólnie nazywają umieszczone na niej symbole. Następnie dzieci podejmują próbę przypomnienia sobie wszystkich aktywności i zabaw, w których brały udział. Pomogą im w tym ich prace plastyczne oraz wszystkie wytwory umieszczone w kąciku projektowym. Nauczyciel może wyświetlić również zdjęcia wykonane w czasie trwania projektu. Jeżeli dzieci potwierdzą znajomość kolorów, opowiedzą o tym, jak powstają kolory pochodne, opiszą eksperymenty, zaśpiewają piosenki, przypomną, kim był ufoludek Kuba i w czym mu pomogły, to można uznać, iż idea projektu została zrealizowana i można przejść do ostatniego etapu – punktu kulminacyjnego „Misji Kolorkowo”.

Etap III. Zakończenie i podsumowanie projektu

- I. Zakończeniem projektu będą warsztaty z rodzicami pod nazwą „Koło fortuny z ufoludkiem Kubą” (materiał z platformy Wordwall; dostęp: 9.09.2022).
- II. Przykłady zabaw dla dzieci i ich rodziców do każdej kategorii umieszczonej na kole fortuny:
 - zabawy z instrumentami: wygrajcie na bum-bum rurkach zakodowany rytm;
 - zabawy ze śpiewem: zaśpiewajcie piosenkę *Kolorowe kredki* (rodzicom można wyświetlić tekst piosenki);
 - *Let's play!* Nazwijcie po angielsku wylosowany kolor lub kształt;
 - eksperyment: „Jaki kolor uzyskasz po wymieszaniu farby niebieskiej i żółtej?”;
 - zabawy plastyczne z wykorzystaniem metody D. Dziamskiej „edukacja przez ruch”, skierowanej dla dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych – tworzenie jednej wspólnej pracy grupowej „Nasza grupa i nasi rodzice”;
 - zabawy ruchowe z wykorzystaniem metody ruchu rozwijającego W. Sherborne, wykorzystującej te możliwości fizyczne rodziców, których nie posiadają dzieci;
 - kolorowa niespodzianka, np. dzieci wybierają kolorowe koperty. W nich znajdują się różne kontury przedmiotów, roślin itp. Zadaniem dzieci jest odpowiedzieć na pytanie, w jakim kolorze powinny być pomalowane kontury (np. trawa, kolej na podwórku przedszkolnym itp.). Do zadań z tej kategorii można dołączyć również interaktywne gry do wykonania z całą grupą.
- III. Na zakończenie warsztatów nauczyciel zaprasza dzieci i ich rodziców/opiekunów do zwiedzenia „Galerii Pomysłów i Talentów”, w której obok wytworów dzieci znajdują się zdjęcia z przebiegu całego projektu.
- IV. Ufoludek Kuba jest tak szczęśliwy, że zamieszkał w radosnej krainie, że przygotował dla dzieci medale wzorowych uczestników „Misji Kolorowo” (nauczyciel przygotowuje medale według własnego pomysłu) oraz kolorowy, owocowy poczęstunek.
- V. Relaksacja na do widzenia w oparciu o metodę A. Polender, pomagająca wyciszyć emocje uczestników projektu.

11. Charakterystyka odbiorców

Odbiorcami projektu będą dzieci czteroletnie. Dzieci w tym wieku przeżywają silne, skrajne emocje, w związku z tym propozycje zabaw kierowanych są tworzone w taki sposób, aby związane były ze sferą najbliższego rozwoju, a jednocześnie w sposób swobodny motywowały do nabywania nowych umiejętności i wiadomości.

W związku z tym, że prawa półkula czterolatka rozwija się bardzo intensywnie, ich eskalacje emocji są najbardziej charakterystyczną cechą rozwojową. Dzieci w tym wieku same wykazują duże zaskoczenia reakcjami na różne bodźce. Ważne jest zatem to, aby okazywać dzieciom zrozumienie i wspierać je w nabywaniu umiejętności samoregulacji.

Kolejną charakterystyczną cechą czterolatek jest opór i bunt. Często zbyt intensywnie manifestują swoje niezadowolenie, testują granice wytrzymałości osób dorosłych. Przestrzegają reguł, ale tylko dlatego, że obawiają się konsekwencji związanych z ich nieprzestrzeganiem.

Ciekawą cechą rozwojową dzieci czteroletnich jest ich bogata wyobraźnia. W sposób swobodny przechodzą ze świata fikcji do świata rzeczywistego. Niestety trudno jest

im nadal odróżniać te dwa światy. Niemniej jednak warto tę cechę wykorzystać podczas zabaw kierowanych, kształtujących nowe umiejętności i postawy.

Kolejną cechą czterolatek jest wzmożona ciekawość. Nieustannie zadają pytania obrazujące ich ogromną potrzebę nabywania wiadomości, ale też potrzebę nawiązania i podtrzymania kontaktu z drugą osobą. Dzieci czteroletnie często tworzą mnóstwo neologizmów, ponieważ ich słownik nie jest jeszcze tak rozbudowany, jak ich ciekawość.

Czteroletnie dziecko potrafi naśladować rysowanie kwadratu, ale także i postać człowieka z głową, nogami i rękami. Podejmuje próbę pokazywania palcem i przeliczania czterech przedmiotów. Dzieci czteroletnie są coraz bardziej samodzielne: myją ręce i twarz, potrafią ubrać się i rozebrać z pomocą osoby dorosłej. Ponadto są bardzo ruchliwe, stale eksplorują świat poprzez liczne doświadczenia. Są wbrew pozorom bardzo radosne i wesołe, skore do samodzielnych, choć nie zawsze bezpiecznych poszukiwań odpowiedzi na nurtujące je pytania.

Czterolatek kształtuje swoje kompetencje społeczne, uczy się przestrzegania zasad i komunikowania z osobami w swoim otoczeniu.

W projekcie zastosowano metody (m.in. metoda D. Dziamskiej, elementy pedagogiki Klanza, metoda malowania dziesięcioma palcami, metoda ruchu rozwijającego W.Sherborne) skierowane do dzieci, których niektóre funkcje rozwojowe są zaburzone. Ponadto specyfika proponowanych zabaw i działań uwzględnia różnorodne modalności dzieci. Warto podkreślić, iż wiele zabaw jest przygotowanych w taki sposób, aby odpowiadać na potrzeby i zainteresowania dzieci o wysokim poziomie rozwoju intelektualnego.

Uczestnicy projektu samodzielnie dokonują wyboru kolorów, które są ich ulubionymi, a także aktywności, w których chcą wziąć udział. Zadaniem nauczyciela jest każdorazowe dostrzeganie małych sukcesów dzieci i przekazywanie im pozytywnych informacji zwrotnych. Natomiast nauczyciel specjalista będzie odpowiedzialny za przygotowanie narzędzi plastycznych, środków dydaktycznych i innych materiałów odpowiednich dla wychowanków ze SPE.

12. Regulamin projektu

Tytuł projektu: „Misja Kolorkowo” – pomalujmy świat od nowa

Cele ogólne:

Poznać świat podczas zabaw z otaczającymi mnie kolorami.

Treści kształcenia:

- misja odkrywcza,
- misja naukowa,
- misja artystyczna.

Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:

początek kwietnia – koniec kwietnia

Data zawarcia regulaminu:

początek miesiąca

Uczestnicy projektu:

4-latki

Koordinator projektu:

nauczyciel wychowania przedszkolnego

Działania nauczyciela:

przekazywanie wiedzy, kształtowanie umiejętności i postaw, wspieranie wychowanków

Działania dzieci:

uczą się i zdobywają wiedzę, utrwalają i doskonalą kompetencje kluczowe.

Regulamin projektu jest dostosowany do charakterystycznych cech rozwojowych czterolatka. Nawiązuje do głównej tematyki projektu, czyli „Misji Kolorkowo”.

Zawiera informacje umieszczone powyżej oraz zasady, które dzieci ustalą wspólnie z nauczycielem, żeby osiągnąć sukces edukacyjny:

- wybieramy się w „Misję Kolorkowo”, podczas której musimy uważnie patrzeć, aktywnie słuchać, dużo manipulować i dotykać, mówić, myśleć wytrwale i słuchać głosu swojego serca. Dzięki temu poznamy dużo informacji na temat kolorów w otaczającym nas świecie.

Regulamin będzie odpowiedzią na indywidualne potrzeby każdego dziecka. Pozwoli zadbać o rozwój możliwości i umiejętności uczestników projektu.

Kryteria oceny projektu:

- wytwory materialne i niematerialne (oryginalność, pomysłowość, staranność);
- liczba wykonanych zadań oraz jakość ich realizacji;
- komunikacja;
- relacje (współpraca, emocje, integracja);
- motywacja;
- atmosfera.

13. Ewaluacja projektu

Ewaluacja projektu zawiera trzy istotne elementy: gromadzenie, analizowanie oraz przekazywanie informacji o wartościach edukacyjnych zrealizowanych zajęć. Rolą nauczyciela będzie systematyczna i skrupulatna obserwacja realizacji zadań przez uczestników projektu, gromadzenie wytworów materialnych wychowanków, przyjmowanie spostrzeżeń od nauczycieli specjalistów uczestniczących w poszczególnych zajęciach. Nauczyciel będzie pozyskiwał informacje od rodziców/opiekunów wychowanków oraz dane z narzędzia do monitorowania zadań grupowych.

Kolejny etap ewaluacji to analiza danych mająca na celu odnalezienie mocnych stron projektu oraz słabych stron, które należy zmodyfikować (zwłaszcza w kontekście dostosowania treści dla dzieci o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych). Warto zatem zwrócić uwagę na wykorzystane metody, techniki i narzędzia, środki dydaktyczne. Istotny jest też dobór zabaw i działań oddziałujących na uczestników projektu. Pełna analiza realizacji projektu musi zatem opierać się na informacji o zrealizowanych lub niezrealizowanych celach projektu. Ponadto istotna będzie ocena zajęć kierowanych, której dokona dziecko każdorazowo po ich zakończeniu, mając do dyspozycji symbol smutnego

ufoludka (nie podobało mi się) oraz symbol wesołego ufoludka (podało mi się). Dzieci wybierają jeden z symboli i wrzucają go do pudełka, a nauczyciel odnotowuje liczbę oddanych ocen pozytywnych i negatywnych. Następnie na podstawie analizy określa mocne i słabe strony projektu, wyciąga wnioski do pracy z dziećmi o różnych modalnościach, możliwościach i zdolnościach. Podaje rekomendacje do pracy zarówno z dziećmi w normie rozwojowej, jak i dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

14. Załączniki

Załącznik nr 1. Wiersz *Kolory B. Formy*

Siadły dzieci przy stoliczkach.
Pędzle, kartki, farby mają.
Swe marzenia i wspomnienia
już na papier przelewają.

Żółty kolor wybrał Adaś,
namalował duże słońce.
Żółty piasek, żółty płótek
i samochód szybko mknący.

Paweł niebieskim kolorem
namalował groźne morze.
Rzekę rwącą, jasne niebo,
kwiaty także w tym kolorze.

A czerwony lubi Ania,
już rysuje wielkie serce
i swą lalkę Karolinę
w pięknej czerwonej sukience.

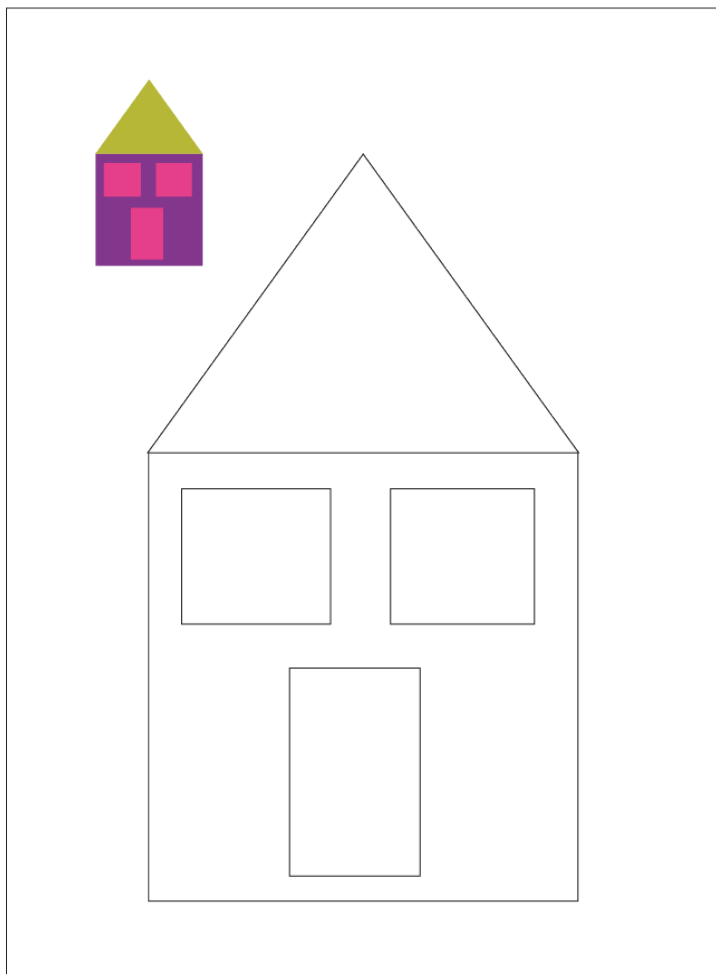
Na zielono stronę całą
Wojtek ładnie namalował.
To jest łąka, na niej chętnie
każdy by poleniuchował.

Biały, czarny i brązowy,
te kolory lubi Ewa.
Czarny komin, białe kwiatki
i brązowa kora drzewa.

A na wspólnej kartce dzieci
pomieszały swe kolory.
Wszystkie barwy i odcienie
tworzą różnorodne wzory.

Każdy kolor jest wspaniały,
każdy zawsze coś wyraża.
Proszę zatem wszystkie dzieci,
często bawcie się w malarza.

Załącznik nr 2. Karta pracy

Załącznik nr 3. Narzędzie do monitorowania realizacji zadań grupowych

W trakcie trwania całego projektu nauczyciel bądź nauczyciel specjalista monitoruje wykonanie poszczególnych zadań grupowych.

Zadanie nr 1. „Znajdź kolor w naszej sali”. Zabawa dydaktyczna.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

Zadanie nr 2. Pojazd „Misji Kolorkowo”.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

Zadanie nr 3. Misja odkrywczą.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

Zadanie nr 5. Bajka o kolorkach.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

Zadanie nr 6. Jednobarwne obrazki.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

Zadanie nr 7. Malowanie balonami.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

Zadanie 8. Instrumentalizacja utworu muzycznego.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

Zadanie nr 9. Nasza grupa, nasi rodzice – zabawa plastyczna.

Zrealizowano nie zrealizowano uwagi

15. Wskazówki dotyczące pracy zdalnej

Rodzice/opiekunowie otrzymają od nauczyciela jasne wskazówki do realizacji poszczególnych zadań wraz z listą potrzebnych materiałów dydaktycznych, koniecznych do przygotowania przed rozpoczęciem projektu. Jednym z zadań postawionych przed rodzicami/opiekunami będzie przygotowanie czarno-białego zdjęcia pokoju dziecka lub innego pomieszczenia z domu oraz fragmentów kolorowych papierów. Dzieci przyporządkowują odpowiednie kolory do czarno-białych przedmiotów na zdjęciu.

Nauczyciel może nagrać przebieg eksperymentów w celu obejrzenia i odtworzenia przez dzieci.

Dzieci z pomocą rodziców mogą wykonywać prace plastyczne, a ich efekt przesłać nauczycielowi w postaci fotografii.

16. Bibliografia

- Bielicka I., Olechnowicz H., Ślusarska-Kowalska Z., 1965, *Malowanie dziesięcioma palcami*, „Psychologia Wychowawcza”, nr 2–3.
- Bogdanowicz M., Okrzesik D., 2020, *Opis i planowanie zajęć według metody ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne*, Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia.
- Filipiak E., Smolińska-Rębas H., 2001, *Od Celestyna Freineta do edukacji zintegrowanej*, Bydgoszcz: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej.
- Forma B., 1998, *Rok w wierszu i piosence*, Płock: Iwanowski.
- Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., 1997, *Dziecięca matematyka*, Warszawa: WSiP.
- Helm J.H., 2003, *Mali badacze. Metoda projektu w edukacji elementarnej*, tłum. E. Pulkowska, Warszawa: Wydawnictwa CODN, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży.
- Kielar-Turska M., 2002, *Średnie dzieciństwo. Wiek przedszkolny*, [w:] Harwas-Napierała B., Trempała J., *Psychologia rozwoju człowieka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 82–121.
- Kłosińska T., 2000, *Droga do twórczości*, Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
- Kotarba-Kańczugowska M., b.r., *Praca metodą projektu*, Warszawa: ORE.
- Ludian M., Wójcik I., 2010, *Zabawy integrujące grupę*, [w:] Kędzior-Niczyporuk E. (red.), *O metodzie KLANZY. Teoria i praktyka*, Lublin: Wydawnictwo KLANZA, s. 169–178.
- Przybij rurkę. Muzyczna gra komputerowa*, 2014, Boomwhackers.
- Stalmach-Tkacz A., Mucha K., Pietrucha I., 2019, *Program nauczania wychowania przedszkolnego „Przedkolaki w akcji”*, Warszawa: ORE.
- Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

Małgorzata Gałań – magister wychowania wczesnoszkolnego, nauczyciel dyplomowany z 30-letnim stażem pracy, logopeda. Ekspertka Wyższej Szkoły Bankowej w Chorzowie, członek Rady Pracodawców, wykładowczyni na kierunku pedagogika. Zawodowo pasjonuje się rozwojem dziecka w wieku przedszkolnym. Entuzjastka pracy metodą projektu edukacyjnego z małym dzieckiem. Swoje doświadczenie zawodowe rozwija w czasie pracy w Miejskim Przedszkolu nr 34 im. Jasia i Małgosi w Katowicach, gdzie aktualnie zajmuje stanowisko dyrektora placówki. Cały czas poszukuje nowatorskich rozwiązań w pracy z dziećmi, zgodnie z zasadą „można inaczej”. Chce, by dzieci mogły wykształcić w sobie wiarę we własne umiejętności, entuzjazm do nauki oraz poczucie pewności siebie. Legitymuje się międzynarodowym certyfikatem trenera programu „Klucz do uczenia się”. Inspiruje nauczycieli na szkoleniach i konferencjach. Propagatorka idei Porozumienia bez Przemocy i minimediacji. Pomaga dzieciom w uczeniu się efektywniejszego myślenia i porozumiewania się, motywując ich podstawowe umiejętności i zdolności podejmowania bardziej odpowiedzialnych decyzji przy pomocy narzędzi TOC (*Theory of Constraints*, teoria ograniczeń). Jest certyfikowanym trenerem pakietu edukacyjnego „Kuferek”, opartego na teorii ograniczeń. Współpracuje z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach – jest opiekunem praktyk studenckich. Autorka m.in. artykułu *Rozwój kompetencji matematycznych dzieci w wieku przedszkolnym w oparciu o program „Klucz do uczenia się”*.

Jolanta Mielczarek – doktor nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, nauczyciel dyplomowany. Od 2019 r. nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej w Szkole Podstawowej nr 13 im. J. Skrzeka w Siemianowicach Śląskich. W latach 2017–2019 dyrektor Miejskiego Przedszkola nr 41 z Oddziałami Integracyjnymi w Katowicach. W latach 2010–2017 nauczyciel wychowania przedszkolnego w Miejskim Przedszkolu nr 34 im. Jasia i Małgosi w Katowicach. W latach 2011–2016 nauczyciel akademicki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej zainteresowania oscylują wokół tematyki literatury dziecięcej i edukacji teatralnej dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Jej pasją jest poszukiwanie skutecznych metod komunikacji ze wszystkimi uczestnikami edukacyjnego dialogu.